

[Arbejdsministeren.]

I lighed med septemberforliget af 1899 fastslår hovedaftalen altså arbejdsgivernes ret til til enhver tid at anvende den efter deres skøn passende arbejdskraft. Men der kan naturligvis ske en indskrænkning af denne arbejdsgiverrettighed, såfremt der mellem arbejdsgivere og arbejdere er truffet udtrykkelig aftale herom ved særlige overenskomstbestemmelser, eller såfremt der på vedkommende område har udviklet sig kutymemæssige regler med tilsvarende indhold. I det omfang sådanne regler findes, vil de som hovedregel være begrundet i ønske om at sikre en fagmæssigt forsvarlig udførelse af arbejdet, og at det kræver folk med bestemte faglige kvalifikationer.

Det skal imidlertid ikke bestrides, at der på områder, hvor sådanne bestemmelser findes, i nogle tilfælde er opstået visse problemer med hensyn til arbejdskraftens bevægelighed. Jeg tror derimod, at forslagsstillerne har en helt overdreven fornemmelse af de bånd på bevægeligheden og udviklingen, som man mener udgår fra de her debatterede forhold. Jeg er da med forslagsstillerne helt enig i, at det moderne udviklingssamfund med stadige og hurtige tekniske og erhvervsmæssige forandringer, som vi er vokset ind i efter den anden verdenskrig, stiller stadig øgede krav også til bevægeligheden på arbejdsmarkedet. Men kan det stå så helt dårligt til med denne bevægelighed? Havde vi kunnet klare de senere års meget kraftige forandringer på arbejdsmarkedet, hvis systemet havde været så ringe, som det fremsatte forslag antyder? Det synes jeg ikke, og det vil jeg meget gerne begrunde lidt nærmere.

Tager man de sidste 10 år, altså perioden fra 1955 til 1965, så voksede arbejdsstyrken i antal med ca. 180.000. Men i kraft af det økonomiske opsving, som satte ind efter 1957, er den samlede beskæftigelse vokset ikke blot med disse 180.000, men med yderligere 70.000 til 250.000, fordi vi i denne periode har reduceret arbejdsløsheden til et minimum. Hele denne vældige opsugning af arbejdskraft er altså sket på et relativt kort åremål, uden at vi egentlig har konstateret særlig mange gnidnings- og strukturvanskeligheder.

Hvis vi særskilt betragter byerhvervenes beskæftigelsesforhold, bliver væksten og

ændringerne endnu tydeligere. Lad mig nævne, at landbruget siden 1955 har formindsket sin beskæftigelse med godt 100.000 personer. Heroverfor står altså en vækst i byerhvervenes beskæftigelse på 350.000 eller med rundt regnet 25 pct. i løbet af denne 10-årige periode. Da de fra landbruget afgivne og de tidligere arbejdsløse helt overvejende var at finde blandt de ikke-faglærtets gruppe, synes den påviste udvikling at tyde på en ganske veludviklet evne til tilpasning uanset tidligere fagligt tilhørsforhold.

Jeg mener også at kunne sige, at organisationerne selv i høj grad er opmærksom på de spørgsmål, der står i forbindelse med arbejdskraftens bevægelighed. Hvad angår forholdene f. eks. inden for jernindustriens område, kan jeg nævne, at arbejdskraften her er organiseret inden for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark; det er en sammenslutning af 23 forbund, der i alt tæller over 160.000 medlemmer.

De 3 største forbund inden for Centralorganisationen er Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund med ca. 80.000 medlemmer, Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund med 50.000 medlemmer, og Kvindeligt Arbejderforbund med 16.000 medlemmer. Mellem disse organisationer består der ingen problemer med hensyn til arbejdskraftens bevægelighed. De er alle omfattet af den overenskomst, der er indgået mellem Centralorganisationen og Sammenslutningen af Arbejdsgivere inden for Jern- og Metalindustrien i Danmark. Hertil kommer, at forbundene inden for Centralorganisationen indbyrdes har indgået en række aftaler, der fremmer bevægeligheden derved, at medlemmer af det ene forbund kan overgå til det andet forbund. Disse aftaler omfatter bl. a. ikke-faglærte arbejdere, der har opnået sådanne færdigheder, at de sammen med faglærte eller selvstændigt udfører arbejde af samme faglige karakter, som hidtil normalt er udført af faglærte arbejdere.

Om uddannelsesforholdene for arbejdere i jern- og metalindustrien kan jeg i øvrigt nævne, at de gældende overenskomster åbner mulighed for, at ikke-faglærte kan få faglig anerkendelse uden aflæggelse af svendeprøve. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund har således 4.000 med-